

Sygn. akt IV U 1469/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2017r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Alicja Romanowska

Protokolant: sekr. sądowy Agnieszka Plata

po rozpoznaniu w dniu 30 maja 2017r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania R. M. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 29/09/2016 r. znak: (...) - 2010

z dnia 28/10/2016 r. znak: (...)

o wysokość kapitału początkowego

oddala odwołania.

Sygn. akt IV U 1469/16

UZASADNIENIE

Skarżący R. M. (1) zakwestionował decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 28 października 2016r., znak (...), którą organ rentowy przyznał mu prawo do emerytury oraz decyzję z dnia 29 września 2016r., znak (...) - 2010, którą organ rentowy ponownie ustalił kapitał początkowy wnioskodawcy. Z uzasadnienia odwołania wynikało, że skarżący domaga się wyliczenia kapitału początkowego z uwzględnieniem wynagrodzeń z lat 1978, 1979 i 1980, kiedy to był zatrudniony w Zarządzie Spółdzielni (...) w E., przy czym wniósł on o przyjęcie wynagrodzeń za te lata w wysokości uzyskiwanej przez innego pracownika (...), który był zatrudniony na podobnych stanowiskach co skarżący. Jednocześnie skarżący wyjaśnił, że w jego aktach osobowych brak jest angaży i list płac za powyższe lata, gdyż uległy one zniszczeniu podczas powodzi.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Powołując przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2016r., poz. 887) oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412) pozwany wskazał, że podstawa wymiaru kapitału początkowego wnioskodawcy została ustalona z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. z okresu 1981 – 1990, a wskaźnik wwpw wyniósł 113,71%. Zbadano również wariant podstawy wymiaru KP z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, przy czym za lata 1977 – 1979 przyjęto wynagrodzenia ustalone w oparciu o przedłożone przez skarżącego dowody, tj. wpis w legitymacji ubezpieczeniowej za okres od stycznia do lutego 1977r. w kwocie 7.820 zł oraz umowę o pracę, z której wynikało wynagrodzenie wnioskodawcy od marca 1977r. w wysokości 3.400 zł. Na podstawie powyższych danych wariant wwpw liczony z 20 lat okazał się mniej korzystny dla skarżącego

bowiem wyniósł jedynie 96,17%. Jednocześnie pozwany zastrzegł, że wysokość wynagrodzenia skarżącego nie może być zastąpiona wynagrodzeniem innego pracownika.

Sąd ustalił, co następuje:

Skarżący R. M. (2) w okresie od 1 marca 1977r. do 31 lipca 1986r. zatrudniony był w Zarządzie Spółdzielni (...) w E. w pełnym wymiarze godzin pracy, kolejno na stanowiskach: inspektora ds. technicznych, z-cy dyrektora ds. technicznych (od dnia 1 maja 1980r.), dyrektora ds. technicznych (od dnia 8 maja 1981r.) oraz kierownika działu ds. przewozów i spedycji. W momencie podjęcia zatrudnienia, tj. od dnia 1 marca 1977r. skarżący otrzymywał wynagrodzenie w kwocie 3.400 zł miesięcznie oraz 10% premii kwartalnej. Od dnia 1 października 1980r. otrzymywał wynagrodzenie miesięczne w kwocie 5.500 zł oraz 2.100 zł dodatku funkcyjnego. Na ostatnio zajmowanym stanowisku kierownika działu ds. przewozów i spedycji otrzymywał wynagrodzenie wg. 16 kategorii zaszeręgowania, tj. 15.000 zł plus dodatek funkcyjny 6.000 zł oraz dodatek stażowy w wysokości 16% najniższego wynagrodzenia.

(dowód: kserokopia świadectwa pracy k. 9, (...) k. 11 – plik KP akt ZUS; opinia k. 10, kartoteka wynagrodzeń za 1981r. k. 13 a.s.)

Decyzją z dnia 21 lipca 2010r. organ rentowy ustalił skarżącemu kapitał początkowy. Podstawę wymiaru kapitału ustalono z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. 1981 – 1990. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 113,71%.

(dowód: decyzja k. 53, załącznik do decyzji k. 55 – plik KP akt ZUS)

W dniu 22 lipca 2016r. skarżący złożył pozwanemu wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego według najkorzystniejszego wariantu, zaś w dniu 26 września 2016r. wystąpił do pozwanego z wnioskiem o emeryturę.

Na podstawie przedłożonych dokumentów pozwany dokonał wariantowania podstawy wymiaru kapitału skarżącego. Wskaźnik podstawy wymiaru liczony z 10 kolejnych lat (jak w decyzji z dnia 21 lipca 2010r.) wyniósł 113,71%, zaś wskaźnik podstawy liczony z 20 najkorzystniejszych lat wybranych z całego okresu ubezpieczenia skarżącego wyniósł 96,17%, przy czym w roku 1977 organ rentowy przyjął wynagrodzenie wynikające z wpisu w legitymacji ubezpieczeniowej, tj. za okres od stycznia do lutego 1977r. w kwocie 7.820 zł oraz wynagrodzenie wynikające z umowy o pracę z (...), z której wynikało, że od marca 1977r. skarżący otrzymywał wynagrodzenie w wysokości 3.400 zł. Za lata 1978 – 1980, wobec braku jakichkolwiek innych dokumentów potwierdzających wysokość wynagrodzenia skarżącego w tym okresie, organ rentowy przyjął stawkę 3.400 zł/m-c, wynikającą z ww. umowy o pracę, ustalając kwotę rocznego wynagrodzenia w wysokości 40.800 zł w każdym z tych lat.

Decyzjami z dnia 31 sierpnia 2016r. oraz 29 października 2016r. organ rentowy ponownie ustalił skarżącemu kapitał początkowy. Podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1.388,27 zł przyjęto z decyzji z dnia 21 lipca 2010r., tj. z zastosowaniem wskaźnika wpw kapitału w wysokości 113,71%.

Decyzją z dnia 28 października 2016r. organ rentowy przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury, której wysokość ustalił między innymi w oparciu o kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego.

(dowód wniosek k. 1-4, decyzja k. 20 – plik emerytalny akt ZUS, wniosek k. 59, decyzja k. 87, 99, kalkulator podstawy wymiaru KP k. 97 – plik KP akt ZUS)

Skarżący zakwestionował ustaloną w oparciu o wyliczony kapitał początkowy wysokość przyznanego świadczenia emerytalnego, wnosząc o uwzględnienie w latach 1978 - 1980 wynagrodzeń w wysokości, jaką osiągnął pracujący na podobnych stanowiskach co skarżący Z. Ż.. Tym samym skarżący wniósł o przyjęcie w roku 1978 wynagrodzenia w kwocie 59.340 zł (gdyż taką kwotę Z. Ż. uzyskał w 1979r.), w roku 1979 w kwocie 59.340 zł, zaś w 1980r. w kwocie 82.497 zł (za okres od stycznia do maja 21.697 zł, zaś od maja 1980r., kiedy to skarżący awansował na stanowisko dyrektora ds. technicznych, 60.800 zł (8 m-cy x 7.600 zł).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie skarżącego nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 174 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2016r., poz. 887), podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Odesłanie z art. 174 ust. 3 ww. ustawy do wymienionych w nim przepisów oznacza, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego są takie same, jak zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent. Ogólne zasady ustalania tej podstawy uregulowane są w art. 15 ust. 1 ww. ustawy, zgodnie z którym podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez ubezpieczonego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę. Prawo wyboru okresu kolejnych 10 lat kalendarzowych ograniczone jest w przypadku ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego do okresu sprzed 1 stycznia 1999r. Ponadto, zgodnie z treścią art. 15 ust. 6 ww. ustawy, na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Stosownie zaś do art. 116 ust. 5 ww. ustawy o emeryturach i rentach z FUS, do wniosku w sprawie przyznania świadczeń powinny być dołączone dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości, określone w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, konkretnie Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U.Nr 237, poz. 1412), gdzie w § 21 pkt 1 wskazuje się, że środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Powyższy zamknięty katalog środków dowodowych, nie pozwala organowi rentowemu na ustalanie wysokości świadczeń wnioskodawców w oparciu o wynagrodzenia innych osób niż sami zainteresowani. Podkreślenia jednak wymaga, że wszelkie ograniczenia dowodowe, wynikające z w/w przepisów prawa występują jedynie w postępowaniu administracyjnym przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych. Natomiast postępowanie z odwołania od decyzji organów rentowych jest już postępowaniem cywilnym, a więc stosuje się w nim środki dowodowe przewidziane przez Kodeks Postępowania Cywilnego. Oznacza to, że nie jest generalnie wyłączona możliwość dokonania ustaleń faktycznych na podstawie zeznań świadków. W literaturze prawniczej wyrażane są jednak poglądy postulujące bardzo ostrożne sięganie przez sądy w sprawach dotyczących ustalania podstawy wymiaru świadczeń emerytalnych i rentowych do tego środka dowodowego.

Strona w postępowaniu sądowym może więc powoływać na udowodnienie faktów, z których wywodzi określone skutki prawne, wszelkie dowody przewidziane w Kodeksie postępowania cywilnego i nie jest tu związana ograniczeniami dowodowymi wynikającymi z ww. rozporządzenia. Podobne stanowisko było zresztą zajmowane przez inne Sądy, między innymi przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku, który wskazał, że: „W sytuacji, gdy fakt zatrudnienia odwołującej jest niewątpliwy, dopuszczalne jest ustalenie wysokości wynagrodzenia na podstawie dowodów pośrednich” oraz „W postępowaniu przed sądem, także wówczas, gdy przedmiotem sporu jest podstawa wymiaru świadczeń ubezpieczeniowych, fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie mogą być dowodzone wszelkimi dostępnymi środkami, a do sądu należy ocena ich wiarygodności” (zob. wyroki Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19.01.1994r., sygn. III Aur 494/93 oraz III AUr 294/93 z dnia 18.08.1993r.). Inną kwestią jest natomiast by wysokość wynagrodzenia ubezpieczonego, uwzględnianego w podstawie wymiaru jego świadczenia, została wykazana w sposób dostatecznie pewny, a zatem nie budzący wątpliwości. W związku z powyższym stwierdzić należy, że nie jest wykluczona możliwość oparcia ustaleń we wspomnianym zakresie na spójnych i zgodnych z doświadczeniem życiowym zeznaniach świadków, będących pracownikami tego samego pracodawcy, zatrudnionych na równorzędnym stanowisku, co ubezpieczony, przy identycznych zasadach wynagradzania. Powinno się to jednak ograniczać do

możliwie jak najkrótszych okresów, biorąc pod uwagę nie tylko postulowaną wyjątkowość takiego środka, ale również fakt, że identyczność wynagrodzeń pracowników w dłuższym okresie kłóci się z zasadami doświadczenia życiowego. Tym samym wartość uzyskanego w konkretnym zatrudnieniu wynagrodzenia wymaga dowodów pewnych oraz jednoznacznych i nie ma miejsca na domniemania faktyczne, czy ustalanie hipotetyczne. Brak jest bowiem w przepisach prawa ubezpieczeń społecznych unormowań pozwalających na ustalenie otrzymywanego wynagrodzenia w sposób przybliżony czy też prawdopodobny. Również w orzecznictwie utrwalone jest stanowisko, zgodnie z którym wynagrodzenie stanowiące podstawę wymiaru składki musi być wykazane przez osobę ubezpieczoną w sposób pewny (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2014 r., I UK 322/13, LEX 1444596).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy uznać należało, że żądanie wnioskodawcy w zakresie uwzględnienia wskazanych przez niego kwot wynagrodzenia otrzymywanego w latach 1978-1980 było bezzasadne. W ocenie Sądu przeprowadzone postępowanie dowodowe nie potwierdziło argumentacji ubezpieczonego, iż w powyższym okresie można przyjąć wysokość wynagrodzeń uzyskanych przez innego pracownika (...) w E., tj. świadka Z. Ż.. Nie było bowiem możliwym ustalenie w sposób jednoznaczny i kategoriyczny kwot wynagrodzenia, które ubezpieczony miałby otrzymywać w wyżej wskazanych latach.

W aktach rentowych ww. świadka znajduje się świadectwo pracy z dnia 31 marca 1981r. z okresu jego zatrudnienia w Zarządzie Spółdzielni (...) w E., tj. od 10 października 1978r. do 31 marca 1981r., w którym wskazano, że świadek zatrudniony był kolejno na stanowiskach specjalisty ds. inwestycji oraz kierownika sekcji ds. inwestycji, przy czym na tym ostatnim stanowisku otrzymywał wynagrodzenie zasadnicze wg. 15 kat. zaszergowania, tj. 5.500 zł oraz 15% premii (k. 7 akt rentowych). Nadto w jego aktach rentowych znajduje się również zaświadczenie (...) z dnia 26 sierpnia 2013r., w którym wskazano, że w roku 1978r. świadek osiągnął wynagrodzenie w kwocie 14.835 zł, w 1979r. w kwocie 59.340 zł, zaś w 1980r. w kwocie 65.090 zł. Zaświadczenie to zostało również dołączone przez skarżącego do jego odwołania. Zważyć jednak należy, że w zaświadczeniu tym ujęto sumy wynagrodzeń w poszczególnych latach, bez rozbicia wynagrodzenia na poszczególne jego składniki, co uniemożliwia precyzyjne ustalenie wysokości wynagrodzenia zasadniczego świadka, wypłaconych premii uznaniowych, „13”, dodatku stażowego lub funkcyjnego, jakie otrzymywał świadek, czy też wynagrodzenia za czas ewentualnych zwolnień lekarskich.

Z zeznań świadka wynikało nadto, że na stanowisku specjalisty zarabiał on 4.300 zł plus premia uznaniowa, zaś gdy został kierownikiem jego pensja wzrosła do 5.000 zł plus premia. Wskazał on nadto, że o wysokości premii decydował szef (...).

W ocenie Sądu, mimo iż zeznania powyższego świadka nie budziły wątpliwości co do ich wiarygodności, to jednak nie można uznać ich za na tyle precyzyjne, aby mogły one stanowić podstawę do ustalenia wynagrodzenia skarżącego w spornym okresie. Zauważyć w tym miejscu należy, że wskazana przez świadka wysokość wynagrodzenia zasadniczego na stanowisku kierowniczym została przez niego zaniżona. Już z samego świadectwa pracy wynikało bowiem, że była ona o 500 zł wyższa. Zeznań świadka co do takiej samej wysokości wynagrodzenia skarżącego, czy też przyznawanych mu premii, nie można uznać również za kategoriyczne, precyzyjne i pewne, gdyż twierdzenia świadka w tym zakresie oparte zostały jedynie na jego domysłach wynikających z faktu zajmowania równorzędnych stanowisk pracy przez skarżącego oraz świadka.

Zauważyć również należy, że brak jest danych z jaką datą świadek awansował na stanowisko kierownicze, przy czym nawet gdyby okoliczność ta została wskazana, w ocenie Sądu nie można byłoby przyjąć z całą stanowczością, że to właśnie od tego momentu pensja zasadnicza świadka wzrosła do kwoty 5.500 zł. Zważyć bowiem należy, że skarżący wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 5.500 zł otrzymywał dopiero od października 1980r. mimo, że awans na stanowisko z-cy dyrektora otrzymał już od dnia 1 maja 1980r. Wątpliwości również budzi czy zajmowane przez świadka stanowisko kierownika sekcji ds. inwestycji można traktować jako równorzędne stanowisku skarżącego z-cy dyrektora ds. technicznych. Podkreślić w tym miejscu należy, że stosunek pracy ma zawsze charakter indywidualny, a określone warunki zatrudnienia mają charakter niepowtarzalny, zostały bowiem ustalone między pracodawcą i konkretnym pracownikiem.

Sąd oczywiście nie neguje, że skarżący mógł osiągać wynagrodzenie wyższe niż ustalone ostatecznie przez pozwanego na podstawie umowy o pracę. Niemniej jednak jedynie w oparciu o zeznania przesłuchanego w sprawie świadka, bez wskazania dokładnej wysokości poszczególnych składników wynagrodzenia świadka, nie jest możliwe przyjęcie otrzymanych przez niego wynagrodzeń do ustalenia wysokości świadczenia skarżącego. W konsekwencji należało dojść do wniosku, że sposób ustalenia przez pozwanego wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy w latach 1978 - 1980, tj. poprzez wyliczenie tego wynagrodzenia w oparciu o zapis w umowie o pracę, jest na chwilę obecną jedynym możliwym sposobem ustalenia wysokości wynagrodzeń osiągniętych przez skarżącego w spornym okresie. Jak już wyżej podkreślono, charakter przepisów prawa ubezpieczeń społecznych nie pozwala na ustalenie wysokości wynagrodzenia w sposób prawdopodobny lub przybliżony, a przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe nie pozwoliło niestety na ustalenie wysokości wynagrodzeń skarżącego w inny sposób.

Na marginesie wskazać należy, że gdyby wyliczyć kapitał początkowy zgodnie z wnioskiem skarżącego z uwzględnieniem wynagrodzenia zastępczego za lata 1978 – 1980 skutkowałoby ustaleniem kapitału początkowego z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. 1978 – 1987. Przyjęte w tym momencie do wyliczenia kapitału początkowego wnioskodawcy za lata 1988 – 1989 wynagrodzenia są wyższe niż wynagrodzenia świadka Z. Ż. za lata 1978 – 1979, co w konsekwencji i tak powodowałoby, że wwpw kapitału byłoby niższe niż ustalone w zaskarżonej decyzji.

W świetle powyższego, brak było podstaw do uwzględnienia żądania skarżącego. Z tych też względów odwołanie skarżącego należało oddalić, stosownie do art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.